

D. Stephani Roderici
CASTRENSIS
LVSITANI
PHILOSOPHI, AC ME-
dici Praestantissimi.
ET IN PISANA SCHOLA
Theoriam Medicam
Primo loco docentis.
TRACTATUS DE
SERO LACTIS.

Florentia, Ex Typographia Sermartelliana.
Superiorum Permissu. M.DC.XXXI.

विष्णुसहस्रनामः २ । अ

CASTLE

INDEX

REPRODUCED FROM THE
NATIONAL ARCHIVES AT COLLEGE PARK, MARYLAND

Am 11.10.1918

410136 67A21471 T.B

[illegible]

601 205 0051 0001 2

SECRET

61:241 Onac

1950-1951

Serenissimo
 MAGNO ETRVRIAE
 D V C I
 FERDINANDO,
 huius nominis
 Secundo.

Humillimus eius servus.

STEPHANVS RODERICVS

Castrensis Lusitanus. S.

*P*urimum me
 tibi debere, (Cel
 situdo Magna)
 minimumq; sol
 uendo esse agnosco. Facerem,
 quod ere alieno oppressi face
 re solent, qui quicquid cōge
 runt, creditori congerunt.

Interpellant me tamen iuris
 civilis antistites, atq; admo-
 nent bona servorum ad do-
 minos spectare. Igitur, tum
 debiti, tum servitutis nomi-
 ne, si quid ad Aristophanis,
 & Cleanthes Lucernam lu-
 cubrando acquiro, tibi debe-
 tur. Duplice inuicem ratio-
 ne tua mihi tutela promitti-
 tur: una communi: siquidē
 penes te communis potestas
 est; altera privata: quoniam
 ad tuos privatim nutus libel-
 lus iste in lucem exit. Conieci
 velle te audire aliquid de feri-
 natura, & preparandi mo-
 do:

do: isthac coniectura iussio-
nis vim in me habuit: quic-
quid enim te velle significas,
iure tuo postulas. Sed ne ho-
mo litigiosus videor, qui to-
ties ad iura recurro. Imo
non tam litigare, quàm obe-
dire censendus sum: quan-
doquidē ad iustissimi Prin-
cipis, omnia secundum ius
fieri iubentis, genua suppli-
cabundus accedo. Tu ma-
ximus ille es, qui te ipsum,
quem legum immunem leges
faciunt, legibus subijcis. Mi-
rum equitatis documentū,
quo, in seculo isto, aliàs val-

de arumnoſo, felicitatem ſup-
 peditas. Omittenda tamen
 nunc eſt omnis laudatio, &
 ad ampliora volumina refe-
 renda: temerarius ſim ſi Oce-
 num in vaſculo velim inclu-
 dere. Tu vero publici ſola-
 tij autor, in omnium utilita-
 tem, diu, multumq; vale.

D.O.M. tuorum votis pro-
 pitius te ſoſpitem faxit, ut
 rebus Etruria, ſicut iam in-
 ſtituiſti, cōſulere pergas, tuiq;
 nominis celebritas, auitam
 ſuperet celebritatem.

TRACTATUS de fero Lactis.

Physica lactis anatomia.

Cap. 71.

L sanguine exactè
cocto lac fit, in-
quit Galenus, ci-
bus videlicet, ut
eidem placet, per-
fectè elaboratus,
quod indicat læuitas, æqualitasq;
substantiæ, bonus odor, & pror-
sus à glandulis, in quibus confici-
tur, acceptus color albus. Nihi-
lominus num liquor perfectè, an
imperfectè sit mixtus aliqui sub
dubio relinquunt. Ex vna parte
mixtionem imperfectam facilis
separatio partium arguit: siqui-
dem sola quiete secedunt: buty-
rum supernatat, serum inundat,

Signa per-
fectæ el-
boratio-
nis in la-
cte

Ex tribus
substātijs
lac con-
stat.

4. Simpl.
cap. 17. &
lib. 10. e-
iusdē o-
per. & lib.
de bon. &
mal. succ.
cib. & sa-
pe alibi
Partes la-
ctis nō se-
parantur
perfecte.

caseus subsidet. Atq; hæ sunt tres
partes ex quibus caseum consta-
re, & Galenus sepe inculcauit, &
communis omnium consensus
approbat. Ex altera parte per-
fecta mixtio ex imperfecta sepa-
ratione cognoscitur: quātumuis
enim pluries trāscoleretur semper
vna pars alterius consortio infe-
cta conspicitur. Caseus butyro-
sum quidpiam habet, butyro ca-
seosum aliquid inest, vtrumq; se-
roso, serosum vtriq;. Vt autem
nunc butyrum, caseumq; omit-
tam, in sero cognoscitur pars ca-
seosa, tum odore, tum sapore,
tum etiam albedine, nec non e-
tiam facilitate acescendi si repo-
natur. Pars butyrofa ex calore
colligitur, de quo infra est dicen-
dum. Sed ad lactis partes reuer-
tor, quas tres esse dixi assentiente
Galeno, quem tamen sibi met re-
pugnantem aliquis existimabit:

2. de ele-
ment. c. 1.

2416

4 2

quip-

quippe aliquādo in lacte aliquid esse ait, quod omnino ferosum, ac tenue est, aliquid etiam, quod penitus casei speciē refert, crassumq, est, quæ duo dum simul erant contemperata lac constituiebant. Sed licet duas tantum substantias commemorer, tertiā non negauit, neq, ei ibi erat animus lactis partes singulas distinguere, verum, (quod ad præsentem rem faciebat) ostendere lac, & semen, vnumquodq; istorum vnā tantum substantiam apparenter esse, re vera autem plures. Similiter Aristoteles: *genus*, ait, *2 de nat. animal. c. 20.* *vnus quodq; lactis habet tum sanie[m] dilutam, quod serum vocamus, tum corpulentum quiddam, quod caseus dicitur.* Sic ille, nō quod non agnouit partem pinguem, quam paulo infra commemorat, sed agebat tunc de lacte camelarum, quod cum partem pinguem minimam ha-

3. Alimēt.
facul. c. 15

habeat, quod Galenus fatetur potuit, absq; culpa, pinguedine ommissa, describi. Quoniam, autem de camelarum lacte incidit sermo, quod subtilissimum esse, & exiguum butyrum continere dixit Galenus, non præteribo, ex eodem, asininum, hac in parte esse ei proximum, bubulum vero omnino cōtrarium, ut pote quod pinguiissimum est, Ouillum vero, & caprinum, habent quidem, & ipsa pinguedinis quidpiam, sed

Lactis varietates
pro varietate animalium.

multo minus. Hinc addisces variari naturam lactis pro varietate animalium, à quibus sumitur.

Ad varietatem etiam conferunt paucua: si quis autem pascui rationem pro nihilo habeat, reprehenditur à Galeno: quippe ex vitioso pascuo, acre, acidum, austerum ve redditur lac, naturam videlicet herbarum imitatum: nā haud dubiè videmus animalium,

quo.

5. Sanit.
tuend. c. 7
Lactis varietas pro varietate pascui.

quorum lacte vſi ſumus, ſi ſcammonia, aut marinarum lactucarum quapiam veſcantur in lacte quoq; laxandi vires: vnde Hippocrates: *mulier capra, elaterium, aut cucumerem ſyluaticum comedentes, pueris purgatio.* Dioſcorides etiam: quibus in locis, inquit, pecora ſcammoniam, veratrum, clem.; idem, aut mercurialem paſcuntur, lac omne ventrem, & ſtomachum ſubvertit: quale in iuſtinis montibus eſſe à nobis proditum eſt. Siquidem capra, quibus candidum veratrū pabulo fuerit, primo filiorum partu euomunt, & eorum lac hauſtum nauſeam creat, & ſtomachum in vomitiones effundit. Et Gal. Tabianum lac in hunc modum commendat. Ad lac, quod in Tabijs habetur, commendandum, multa concurrunt, & locus ipſe ſatis edulus, & aer illi circumdatus ſiccus, & paſcum pecoribus ſalubre: variatur etiā (quod notauit Galenus) ſecun-

6. Epid.
ſect. 5. tex.
35.

Lib. 2. c.
75.

5. Meth. c.
12.
Lac Tabianum.

3. Alim. fa
cult. c. 15.

Varietas
lactis iuxta
varietatem
anni tempo-
ram, & a-
liorum.

Omnium
animalium
lac vno, &
eodem tem-
peramen-
to prædi-
tum.

Lac frigi-
dum, &
humidum
s. Simpl.
c. 28.

secundum anni tempora, lac in
vere statim à partu editus est liquidis-
simus, temporis autem progressu ma-
gis semper, ac magis crassescit, æstate
vero media ipsum etiam in medio sua
natura, post id tempus sensim iam cras-
escit, quo ad penitus deficiat. Deniq;
& ab animalibus bona, vel praua
sanitatis cōstitutione præditis, ab
ætate, à colore, temperamentum
lactis, quo ad gradus, substantia
etiam, eiusdem, & quantitas mu-
tatur. Dixi, quo ad gradus, nam
vniuersim denominationem tem-
peramenti omnium animalium
lac vnā, & eandem habet: est
nanq; omne lac, secundum se to-
tum, frigidum, & humidum: ita
tamen vt quamuis sanguis calo-
ris mediocris sit particeps (Gal.
teste) lac, quo ad calorem attinet,
in medio sit pituitæ, & sanguinis.
Non tamen aque ab utroq; distat, sed
à pituita longius abest, propius accedit
ad

ad sanguinem. Vnde colligitur si sanguine temperato frigidius est, frigidum ultra mediocritatē posse dici, & tātō sanguine frigidius, (ex eiusdem sententia) quanto adenes, in quibus conficitur, carne iecoris frigidiores sunt. Hinc lactis frigiditatem colligere nos docet. Nam, *adenum natura, illorum præsertim, qui in mammis sunt, exanguis, & procul dubio frigida: omne enim exangue frigidum, atq; ideo sanguinem, qui defertur ad ipsos, ad frigidius commutat.* Colligit etiam lactis frigiditatem; quoniam *lac, & si gustu sit dulce, tamen ex se se nunquam amarum efficitur: vincitur enim in eo à frigore magis caliditas, quam ipsa vincat, proinde etiam repositum acescit.* Itaq; *lac uniuersum a modica caliditatis corpore longo intervallo relinquitur.* Atq; hæ sunt propriissimæ rationes ad frigiditatem in lacte comprobendam:

nam

Lac frigidius æguine temperato.

5. Aph. com. 40.

Frigiditas lactis ex adenū in quibus cōficitur, frigiditate probatur. Frigiditas lactis ex facilitate accescendi. 4 Simpl. c. 17.

1. Simpl. c.

2.

3. Sanit.
tuend. c. 7.Lac capre
magis nu-
trit quam
asine.

nam illa, quæ ex albedine sumitur
fallax nimium est: sunt quippe,
vt Galenus notat, nix, & calx co-
lore simillima, viribus autem pu-
gnantissima. Deniq; animaduer-
tere oportet, cum lac nihil aliud
sit quam tres illæ substantiæ simul
sumptæ, quas contrarijs inter se
qualitatibus esse præditas, dictum
est, prout vna quæq; earum in il-
lo superauerit, ad superantis qua-
litatis naturam totum vergere di-
cendum esse: iccirco ad varios
vſus diuerſorum ſpecie animalium
lacte vtimur. quare in ſenibus Ga-
lenus commendat, vt per alter-
nas vices modo hoc, modo illud
lac exhibeamus. Quippe *asinae lac*
tenue, ſerofumq; eſt, capra mediocris
ſubſtantia. Itaq; hoc nutrit magis,
vbi videlicet nutritione eſt opus, illud
vero tutius eſt: nam & ſi quando ſo-
lum cum pane ſumitur, tum citius ſub-
ducitur, tum minime eſt flatulentum,

ſed

sed nec in ventre cogitur. Sed circa
 lac asininū, ne decipiaris cū apud
 Galenū legis ex eo caseum non
 confici, & hinc existimes saltem
 in asinino lacte duas tantum esse
 partes butyrosā, & ferosā, deesse
 caseosam. Sed Galenus nō ita est
 accipiendus ac si dicat in lacte asi-
 nino nō esse caseosā substantiam,
 sed esse valde exiguā ineptāq; vt
 ex ea caseus cōficiatur. quare tres
 illas substācias omniū animalīū la-
 cti inesse necessariū est nō omnes
 equaliter, & æqualis bonitatis.

s. Simpl. e.
 de galala-
 ste.

Lac asini-
 num non
 omnino
 caret case-
 osa subllā-
 tia.

De sero temperamento.

Cap. II.

QUod de lacte diximus, sero
 potest adaptari, videlicet
 ex facilitate acescendi, si
 reponatur, frigiditatem colligi.
 Acefcit serum repositum, sicut
 lac, ergo sicut lac frigidum cen-
 fendum

4. Simpl. c.

17.

Serum frigidum, & humidum ex Galeno.

3. Alim. fac. c. 16.

Contradictio in Galeni verbis soluitur.

sendum est. Non abhorret ab hac sententia Galenus : quippe *frigidum, & humidum*, esse scriptū reliquit. Sed Galeno Galenum poterit aliquis opponere : siquidem alibi aliter sentire videtur, agensq; de oxygalacte, hoc est, de lacte acetoso, ita inquit : *nec amplius calidam, acremq; qualitatem, ac facultatem retinet, quam lac à sero habet*. Non tamen, si recte intelligatur, sibi contradicit. Habet quidem lac acetosum suum serū, sed serum quidem nō quale erat ante quam lac acesceret : quippe in lacte non acido serum partes quasdā habebat acres (neq; enim has omnino negamus, sed vinci à frigidis asserimus) partes autē acres, calidæ, subtiles, acescēte lacte, præ frigiditate extinctę fuerunt : atq; ita patet verum lac cū acidum est non amplius habere partes illas calidas, quas à sero habe-

habebat, cæterum non ideo serū
non acidum, & lac non acidum
erat calidum, sed, à vincente qua-
litate, vtrumq; frigidum. Itaq;
& Auicenna, & Mesue, dum in
sero caliditatem agnoscunt, vera
dicunt: habet enim partes cali-
das. Dum autem temperamen-
tum calidū appellant, improprie
loquuntur: quippe sero tempe-
ramentum, quod à prædominio
accipi debet, à qualitate subdo-
minante præscribunt. Porro opti-
mè pro feri frigiditate Manardus
argumentatur. Nam cum ex tri-
bus substantijs, quæ lactis substan-
tiam complent, caseus parum ad
frigus vergit, butyrum est tempe-
ratum, si serum calidū foret vni-
uersum lac calidum diceretur.
Deinde si serum calidum esset,
quo serosius lac esset, eo esset ca-
lidius, cum tamē asininum, quod
maximè serosum est, multum sit

Lib. 2. tra-
ct. 2 c. 434

Serum im-
proprie di-
citur cali-
dum.

Argumentū
Manardi
quo pro-
bat feri
frigidita-
tem.

Lib. 16.
Epist. 5.

Alterum
argumen-
tum,

frigidum: alioqui præceteris in
 hectica febre non eligeretur. Sic
 Manardus. Sed ad feri partes ca-
 lidas reuertor. Cū mixta omnia
 etherogeneam naturā habeant,
 & partes alias subtiliores, alias
 crassiores, in ferro hæc etheroge-
 neitas adeo est manifesta, vt pro-
 pterea Carrerus in lacte non tres
 substantias, sed quatuor agnoue-
 rit: etenim præter caseum, & bu-
 tyrum duas feri substantias con-
 futuebat. Verum tamen istę duę
 substantiæ, tenuis, & crassa, licet
 manifestæ sint, non ingrediuntur
 diuisionem lactis in suas substan-
 tias, sed subdiuisionē vnius ex il-
 lis in alias. Verissimum tamen
 est partes feri, quas calidas esse fa-
 temur, esse partes tenuiores igni,
 & aeri respondentes, non autem
 crassiores, quæ aquæ, & terrę cor-
 respondent. Hoc, quod alicui
 visum fuit nouum, & inauditum,

mihi

In Auic.
 fen. I. pag.

595.
 Carrerus
 quatuor
 substantias
 in lacte ag-
 nouit.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

refelitur.

mihi ex primis philosophiæ principijs videretur de promptum. Ne tamen ad philosophantium scholam hominem, fortasse inuitum, traham, intra Galeni cancellos me continebo. eius hæc sunt verba. *Ac quæ absolutè tenuium partium sit, substantiam exactè frigidam inuenisse fortasse non est. Dixi, exactè, propter acetum, quod cum omnium, quæ nouimus, potestate refrigerantium, plane tenuissimarum sit partium, admixtam sibi aliquam caliditatem habet. Præterea corpora, quæ contingit, siccant quamuis ad imaginationem sit humidum. Quo fit, ut ad eos affectus, quos humectare, & refrigerare expedit, solo eo non utamur, sed tanto aqua frigida admixto, ut possit bibi. Cæterum quamquam corpus, quod absolutè tenuium partium sit, & simul frigidum inuenire non est, attamen deligimatas oportet, quæ ad eiusmodi medicamenti compositionem sunt idoneæ.*

10. Meth.

c. 9.

Ecce Galenus non inuenit substantiam tenuium partium frigidam, iste tamen Galeno oculatior eam in sero inuenit, crassamq; calidam esse prædicauit, tenuem ad refrigerandum aptam. Ad refrigerandum, inquam, corpora nostra: sic enim medicè loqui libet, cum Galeno, qui ex eo quod semper vnum, idemq; efficiat, quo ad nos cōtingit medicamēn, propriam eius iudicandam esse facultatem admonet. Nam cum de corpore humano agat medicus, & medicamentum, ad eam rem ad quam dicitur, debeat iudicari, profecto ad corpus humanum medicamēti facultas exploranda est. Quare meritò Mercurialis Costæum reprehendit, qui Galenum cum Mesue conciliare volens seruum, ait, inspecta solutoria, seu subductoria, ac deterforia facultate, inter calida posse cense-

*

1. Simp.c.

2.

Medica-
mentorū
facultas
quoad cor-
pus nostrū
iudicanda
est.

Mercuria-
lis aduer-
sus Costæ-
um.

feri, quod voluit Mesue: cum butyro tamen comparatum, aut etiā in sua natura cōsideratum frigidū esse, ac humidum, quod voluit Galenus. At Galenus, vt vidisti non sic considerat medicamenta: nempe secundum ipsorum naturam, sed secundum id quod in nostro corpore agunt. Recte igitur frigidum, & humidum serum esse diximus: quia intra corpus sumptum nos refrigerat.

De sero facultate purgante.

Cap. III.

IN sero vim purgantē agnouit antiquitas; utrū vero hac sola vi fuerint veteres, inferius patebit: quāto vero serū (inquit Gal.) ab alia lactis natura succi bonitate superatur, tanto alia omnia, quæ ventrem deiciunt superat. Cum tamen serum sit aquosa substantia, (vnde

ibragu. 7
Sisilucit
-bis hnt
x2 nongb
-cedat st
-olavet
-m gup
-de quig
-ad mly
-pnt
-m g
-de p
-sue
-pnt

9. Alia
fac. 15.
Vis purga
ns in sero.
-ed m
-m
-p. 2. 274

merito à Mefue, vt notat Syluius, nūc aqua lactis, siue butyrati, siue nō ebutyrati, nūc aqua casei, quæ per formæ, aut fiscellæ cavitates diffluit, solet appellari) cū, inquā, fit aqua nō ex se, verū aliūde hanc purgandi potentiā habet: quippe thermale s̄ etiam illæ aque, quibus soluēdi facultas inest, eā a mineralium cōsortio, quo fruuntur, accipiūt, & hinc est quod pluuialibus subtus terrā penetrantibus admixtę vim suam deperdunt. Inest igitur sero aliū subducēdi vis, ex aliqua substantia aliarū cum quibus, dū lac integrū erat, coniungebatur nō ex caseo: nā caseus *alium s̄* fit, ergo ex butyro: neq; enim alia præter illas, in lacte reperitur, vt iam diximus. Sed nūquid butyro purgandi vis inest? ita sane, & hoc Dioscorides fatetur. Et Galenus quamuis caseum ventrem sistere dixit, nihilominus non negauit

Purgandi facultatē serū aliūde non ex se habet. Minerales aque vnde purgandi vim habent.

Vim perducunt pluuialibus mixtę.

Caseus alium fit.

Butyrum habet vim purgandi. lib. 2. c. 81. de cib. bō. & mal. succ. c. 4.

caseos recens coactos, si sumantur cum
 melle ante alios cibos, ventrem solvere,
 dixit recens coactos, hoc est, in qui-
 bus adhuc butyrositas permanet:
 caseus namq; antiquus butyrosi
 nihil habet, ut eius siccitas ostendit,
 atq; hic est caseus qui aluum
 fistit. Quod autem ex butyro ac-
 ceperit purgandi vim persuaderi
 potest, quoniam, ut Auerrhous
 optime sentit, quicquid euacuat
 calidum esse debet, at aqua lactis,
 hoc est, serum ex se caliditatem
 non habet, neq; eam ab alio quam
 a butyro, cum quo natum, nutri-
 tumq; fuit, traxisse censendum est.
 Alicui forsan hoc difficile vide-
 bitur, quippe butyrum debilem
 habet purgandi vim, si quidem non
 nisi largius sumptum (ut Diosco-
 rides est testis) aluum soluit, serum
 vero (teste eodem) potentissimam
 purgandi vim habet, cui videtur
 assentire Galenus, qui serum satis

Caseus re-
 cens aluum
 soluit.

zix fisco?
 zalgroq
 zotidra
 zovon et
 3. Collig.
 c. 10.
 Euacuatio
 medica
 camenta
 calida sup

sqmiz
 e. 2
 ziv zio
 zovon et
 ni zovon

Debilis
 purgandi
 vis in bu-
 tyro est.

Serum quo-
 modo po-
 tentissime
 purgare
 dicitur.

lib. de cib.
bon. &
mal. succ.
c. 4.

Potest vis
purgans
debiliter
se prode-
re in alia
fortius.

§. Simpl.
c. 9.

Cur una
& eadem
facultas in
butyro
minor in
sero ma-
ior appa-
reat.

Galenus
& Diofco-

purgandi vim habere inquit. Quo-
modo igitur potest serū, quod val-
de purgat, a butyro quod purgat
parum, purgandi vim habere?
Hæc difficultas, re bene confide-
rata, facile tollitur. Nam possunt
eædem partes uni substantiæ adi-
unctæ vim suam validius exerce-
re, quàm alteri, in violarum flori-
bus vix purgantem facultatem
agnoscimus, harum tamen infu-
so utimur ad soluendum ventrē.
Itaq; substantiam butyri emplasti-
cam vim habere, dixit Galenus,
hæc purgantes partes obtundit.
Contra vero aqua lactis à Mesue
mater infusionum, & fundamen-
tum infusionum appellatur: quia
facile alienas suscipit facultates,
propterea, nullo prohibēte, vim,
quam accepit, potentius exequi-
tur. Cum autem Galenus, dicat,
*quod à coactis serum defluit satis alvū
movere.* Et Dioscorides quod vbi
disces-

discessit a lacte potentissimum ad purgationes redditur, intelligere debemus id quod à coactis abtq; butyri extractione defluit, & similiter id quod discessit à lacte adhuc suum butyrum habente, esse id quod valde purgat, valde, inquam, si cum alijs comparetur, nempe cum lacte omnes tres substantias habente, aut cum butyro per se solum: nam quolibet istorum ferum magis purgat, ut pote quod melius intestina abluir. Neque vero hanc doctrinam meo Marte fingo, sed ad Mesuem acceptam refero: sic enim ait. *Et datur aliquando extracto ab ea* (hoc est ab aqua lactis) *butyro, quando oportet causa lenitatis à membris expulsionem abscindere, & datur non extracto butyro, quando lenitatem in eis acquirere, hæc sunt verba Mesues quæ Syluius in hunc modum interpretatur. Fit autem lacte ebutyrato, seu a quo est pin-*

rides quando a iuncto serum potenter purgare de ferro cui non bene extractum fuit butyrum loquuntur.

Quid lacte ebutyratum & non ebutyratum.

gue innatans secretum, quando lubri-
citalis causam ex partibus excretorijs
auferre volumus: ex lacte non ebuty-
rato, cum partes eas lenire magis, &
lubricare studium est. Vides igitur
Mesuem, & cum eo Syluium, ex
fero, cum sumi debet ad purgan-
dum, butyrum non extrahere.

An sero ad purgandum duntaxat non
ad alterandum vsa fuerit
antiquitas. *Cap. I. I. I.*

Quoniam Mesues verba pre-
manibus habemus, quibus
ex lacte ebutyrato serum
ad lubricandam aluum accepit,
ex non ebutyrato autem, ad lubri-
citem impediendam: ante qua-
vltcrius pergamus, considerare
oportet, iam tempore Mesues se-
rum consueuisse accipi ad alios
usus præter purgationem, vt hinc

Mesue se-
rum dabat
non solū
ad purgā-
dū, sed ad
alios vsus
etiam.

con-

conuincatur Obicius, qui existimat à priscis temporibus vsq; ad Falloppij tempora, (id est, vsq; ad nostra, nam Falloppius paucis ab hinc annis vixit) ad purgandum duntaxat, non ad aliud quidpiam serum in vsu fuisse. Quod autem Galenus, ad solum purgandum, sero vsus fuerit, probare cōtendit ex pluribus locis, in quibus Galenus sero corpora purgari vult, e.g. quando Matronam Romanam, quæ herpetem in malleolo habebat, sero, cui infusū scammonium fuit, purgauit. Verum totam historiam narrare debuerat: quippe mulier illa quiduis potius pati, quam medicamento, quod bilē traheret, purgari parata erat: postea necessitate coacta serum se lactis sumpturam annuit. Igitur Galenus immittens clāculum, minimum scammoniae, inuitam purgauit, & sanauit. Pro-

*
Obicij error nota-
sur.

sero
c. 17.

Historia
Galenus de
matrona
quo sero
cū scāmo
nea fuit
purgata.
14. Meth.
c. 17.

sero
c. 17.

Quid ex
historia il

la colligi
possit.

10. Simpl.
e. proprio.

Clysteres
ex sero ad
abstergen-
dum.

Argumen-
tatio vi-
tiosa.

4. Acut.
com 7.

5. Aph 64

fecto ex hac historia constat serū
non fuisse antiquitus, (saltē apud
vulgus) inter purgantia numera-
tum: si quidem Matrona illa ser-
um sponte sumpsit, sed inuitē fuit
purgata. Affert alium locum, in
quo Galenus sic ait: *serum subducen-
di ventris gratia adhibetur, atq; per
clysteres inicitur*. Hoc autem quis
negat? nos etiam hoc seculo cly-
steres abstergentes ex sero confi-
cimus. Sed quæ nam isthæc est
argumentatio? Serum subducen-
di ventris gratia adhibetur, ergo
serum semper subducēdi ventris
gratia adhibetur. profectò aliquid
ponitur in consequente quod nō
fuit in antecedente. Ait præte-
rea Galenum in causone bilem se-
ro euacuari iussisse, & alibi, serum
lactis, sale, & melle cōditum, mul-
tos iuasse aluo subducta. Hæc
omnia non persuadent nō potuif-
se illum aliter, quam ad euacuan-
dum

dum, sero vñ. Poterit tamen Obi-
 cius obijcere se multos obieciſſe
 Galeni locos, in quibus sero pur-
 gavit, nullum tamen e contrario
 poſſe produci in quo ad alios v-
 ſus ſerum ſumpſerit. Veniam da-
 bit, Galeni locum ei dabimus, in
 quo non inter purgãtia, ſed inter
 attemperantia, ſerum recenſet :
 agens enim de cancri, & elephan-
 tiaſis curatione, victum in hunc
 modum iuſtituit : *In victus vero ra-
 tione ſuccus ptiſana abundanter exhi-
 bendus, & ſerum lactis, &c.* Nec mi-
 hi dicas ſerũ ibi permiſſum fuiſ-
 ſe vt victũ, non vt medicamentũ :
 nam in primis mihi ſatiſfuerit
 oſtendiſſe ſerum non ad purgan-
 dum aliquando exhibuiſſe Gale-
 num : deinde cõſidera verba Hip-
 pocratis, *in alimento medicina, opti-
 mum*, eſt quidem alimentum, ſed,
 ſi conſideretur prout nutrit, vere
 eſt alimentum, ſi prout alterat, eſt

Serum Ga-
 lenus ad
 alterandũ
 dedit
 2. de art.
 curat. ad
 Glauco. c.
 10.

Hipp. lib.
 de alim.
 Differen-
 tia inter
 medicame-
 tũ & ali-
 mentum.

Lib. 1. de
alim. fa-
cult. c. 1.

Serum mi-
nimū nu-
trit.

Merc. in
lectionib.
Bononien-
sib.
quomodo
Medici Ga-
leno anti-
quiores se-
ro faciunt
vbi.

medicamentum. Hanc differen-
tiam inter alimentum, & medica-
mentum constituit Galenus, vt
scilicet quoad substantiam alimē-
tum dicatur, medicamentum ve-
ro quo ad qualitates. Cum ergo
serum exiguam nutrientem vim
habeat (vnde lac quò serosius est
eò minus nutrit) rursus, cum mul-
tum habeat humidæ, & frigidæ
qualitatis, semper, tametsi pro vi-
ctu sumatur, medicamentosas vi-
res præcipuè præfereat. Atq; iam
videor demonstrasse apud Gale-
num serum, non solum ad soluen-
dum, sed etiam ad alterandum,
assumi. Quid vero dicendum ad
viros Galeno antiquiores? Mer-
curialis optimus antiquitatis ob-
seruator, videtur velle antiquos
sero etiam ad alterandum vfos
fuisse, distinctionemq; facit qua-
lem ex Mesue retulimus: quip-
pe ait, serum perfecte separatum
(tale

(tale est quod ex lacte ebutyrato
 sumptum diximus) ad alterandū
 veteribus fuisse susceptum: serum
 vero imperfectè separatum (vide
 licet ex lacte non ebutyrato) ad
 purgandum. Hæc opinio non ha-
 bet contrarium sibi Galenū:
 quippe Galenus veteres dixit ad
 soluendam aluum sero vsos fuis-
 se, nec tamen alios vsus negavit.
 Deinde non affirmatè loquitur,
 sed dubitanter: quippe sic ait, *ve-
 teres ad aluum subducendam hoc potius
 plurimo vsi videntur*; Modeste qui-
 dem est locutus, nō vero Obicius.
 ut pote qui veteres non ad aluum
 soluendam, dumtaxat ait, sed ad
 nihil aliud sero vsos fuisse addit.
 quod an temerè sit dictum vnus-
 quisq; iudicet.

3. de alim.
 facult. c.

15.

*

Qua feri mensura veteres
 utebantur. Tendi et
 Cap. V. For

Lib. de fa-
 lubri dig-
 ra com. 18^a

Seri quin-
 q; hemi-
 nas dabat
 Dioscori
 des.

unde acce-
 ptus sit
 mos præ-
 bēdi aquas
 thermæles.

6. de cōp.
 med. per
 gen. c. 8
 Hemina
 quid.

Si mensuram lactis, qua vete-
 res utebantur, scire volumus
 consulere oportet Galenum, qui
 veterum consuetudinem in hunc
 modum refert, *Erāt tamen maiori-
 bus in usu si quando vel lactis sero, vel
 huiusmodi alia ablutione utendum sta-
 tuissent magna copia offerre.* Diosco-
 rides ad quinque feri heminas acce-
 dit, heminis per intervalla singu-
 lis, ita ut intercedentibus spatijs
 potantes ambulent. Hinc suspi-
 catur Manardus, & merito, mo-
 dum accipiendi aquas thermæles
 in potu, ad nostram ætatem deri-
 uasse. Heminam multis modis
 accipi scribit Galenus: non nulli
 enim ei uncias novæ tribuebant,

alij

alij duodecim, alij etiā plures;
 habeat igitur (vt in medio istorū
 consistamus) vncias circiter de-
 cem, quare quinq; heminae erunt
 vnciae quinquaginta, hoc est, li-
 brae quatuor, cum vncijs duabus.
 Aut saltem, si heminam Atticam
 accipivélis, quae vncijs nouem
 constabat, erunt quinq; heminae
 librae tres, & vnciae nouem, vtraq;
 dosi valde magna. Hippocrates
 cotylas octo bibendas dabat, &
 hic liberalior adhuc erat: quip-
 pe cotyla vncias nouem, velut he-
 mina Attica continet: erat ergo
 Hippocratica dosi vnciarum se-
 ptuaginta duarum, quae efficit li-
 bras sex, & vncias duas. Mesue
 valde minorem quantitatem assi-
 gnare videtur: videlicet à drach.
 sex ad libram vnam. Verum ta-
 men codici vitium inesse vidit Co-
 siæus, eumq; , ex codice Mediola-
 nensi, correxit legēdumq; esse ait,

Hemina
 Attica.

comp. 675
 v. 6. 1. 0. 0. 0.
 0. 0. 0. 1. 0. 0. 0.
 1. 0. 1. 1. 0. 0.

2 Epid.
 sect. 5 pro
 pe fin.

Mesues co-
 dex emen-
 datur a Co-
 siæo.

ab uncjs sex ad libras sex, vel ex co-
dice manuscripto, ab uncjs sex ad
libras octo. Posteriore tamen secu-
lo medicinam facientes minore
saltem dosi contenti, hoc est, yn-
ciarum octo, sero, si ad alteran-
dum fumatur, infundunt herbas
frigido temperamento præditas,
aut earundem immiscent succos.
Si ad purgandum, tunc aut senam,
aut rheubarbarū, aut simile quid
infundunt, aut Syrupum ex plu-
ribus rosarū infusionibus immi-
scunt, aut in eodem sero mannam
dissolunt, immò aliquando ad
utramq; intentionem, ex alteran-
tibus simul, & purgantibus serum
veluti compositum efficiunt.

De facultate detergendi, quæ

sero ineit.

Capit. VI.

TAmetsi, ex vi nominis, omne
medicamentum purgans
catharticum posset dici, nihilo-
minus antonomastice ea solum
quæ electivè trahunt, ita solent
medici appellare. Vtrum vero
ex horum numero sit serum, du-
bitare posset aliquis: quandoqui-
dem bilem educere dixit Mesue,
quin etiam ad humorem melan-
cholicum euacuandum commen-
datur à Galeno. Cæterum bilem
dicitur vacuare, non è longinquo
sed è ventre, sicut de absynthio
dixit Galenus: cum enim absyn-
thium extergens sit, proinde bilio-
sos ventris humores per egestio-
nem infernam propellit, ac per

Serum ca-
tharticum
ne medica-
mentū sit.

14. Meth.
c. 9.

6. Simpl.

vrinas euacuat. Magis autem
 quod in venis est biliosum per v-
 rinas expurgatur. Idem de sero
 possumus dicere: nempe, & de-
 tergendo posse biliosos humores,
 qui facile educuntur, è ventre de-
 ducere, & diuretica facultate eua-
 cuare per urinam. Quod verò at-
 tinet ad humorem melancholi-
 cum, non sero purgatur, sed fa-
 cultate epithymi in sero relictæ:
 id indicant Galeni verba. sic & hu-
 morem melancholicum educemus, vel
 simplicium aliquo, cuiusmodi est epitby-
 mum pondus drachmarum quatuor, in
 sero lactis mulsaue exhibitum: vel com-
 positorum aliquo, cuiusmodi nostrum
 est quod ex duobus, & triginta simpli-
 cibus medicamentis est compositum.
 Cum ergo electræ non trahat, re-
 liquum est, ut lubricas vias facien-
 do (lubricare appellam) educat.
 Lubricat autem detergendo: qua-
 re eadem vis, & purgans, & de-
 tergens

An sero
 melancho-
 licus pur-
 gatur hu-
 mor.

An sero
 melancho-
 licus pur-
 gatur hu-
 mor.
 14. Method.
 c. 9.

An sero
 14. 2

Serum lu-
 bricat.

tergens est : Deterfio ; aut fit a rebus viscidis adhærendo , propterea aqua hordei detergentis facultatis esse putatur , vel , ab acidis incidendo , vt succus limonum , & acetum : quippe sic id quod est impactum scinditur , expulfioniq; aptum efficitur , vnde à natura facile expellitur ; vel ab acris abrasando , & infarctu meatus liberando : non potest autem hoc efficere , nisi meatus ipsos penetret : quod quidam audiens parum abfuit quin rideret : dixit enim abstergere nihil aliud esse quam abradere , ad abrasandum autē nō requiri penetrationem . Porro hō ad Galenum recurrere oportet , qui harum operationum differentias exquisitè discernens , emplaftica repurgantibus opponit : quippe medicamentum repurgans , & detergens vnum , & idem est , differuntq; tantummodo maioris , mi-

Quot. modis fiat absterfio.

Absterfio
modi
1. absterfio
2. absterfio
3. absterfio
4. absterfio
5. absterfio

Abstergens medicamentū penetratio-
ne indiget

Absterfio
modi
1. absterfio
2. absterfio
3. absterfio
4. absterfio
5. absterfio

5. Simplex

12.

non solum
de his et
de his

Diffentia
inter em-
plastica &
repurgan-
tia, seu de
tergētia.

actio A
ad hunc
et hunc
et hunc

Subtiles
partes in
valēter
detergēti-
bus requi-
suntur.

ad hunc
et hunc

norisue ratione, ita vt quæ à cu-
te solum sordes auferunt deter-
gentia dicantur, quæ subtiliores
his partes habent, & infarctu po-
ros liberant repurgantia, & hæc
nitrosa quidem sunt. Cæterum
cum nos de nitrosis agamus: vult
namq; ille serum nitrosum esse,
iam fateri tenetur, idem serum
esse ex detergentibus fortioribus,
quæ poros infarctu liberant, nec
possunt infarctu liberare quin po-
ros penetrent, alioquin cur subti-
liores partes, in his, valēter deter-
gentibus, quam in alijs requirun-
tur? Profectò partium subtilitas
ad penetrationem facit. q. n. pot.

De nitrositate Seri.

Cap. VII.

Quamuis de nitrositate seri nulla apud Galenum fiat mentio, libet tamen eam a Mesue recipere, propter quam serum purgare, & detergere, sine mordicatione, dicitur, sine mordicatione, inquam, quoniam mordicatio (teste Galeno) *a tactu propriè, non a gustu, sentitur*, ac proinde potest humiditas impedire quominus serum mordicationis sensum ingerat, manente nihilominus vi abstergendi. Est autem nitrositas hæc, quasi metaphoricè dicta, qualitas qualitati nitri similis: quemadmodum enim pituitam vitream, aut gypseam dicimus: propter modum substantiæ vitro, aut gypso similem, & bilem

Serum de
tergit si-
ne mordi-
catione.

4. Simple.
17.

Mordaci-
tas perti-
net ad sen-
sū tactus.

Nitrositas
seri me-
taphorica

vitellinam, porraceam, ærugineam, propter colores similes coloribus harum rerum, sic multa nitrosa appellamus, quia abstergendi, seu potius repurgandi vim, nitri facultati non ab similem, habent: eodem modo betam nitrosam, & quicquid detergendo euacuat, nitrosum appellamus. Nec magis nitrum ex ferro possumus extrahere, quam ex pituita vitrum, aut gypsum; ex bile vitellos onorum, porros, & eruginem. Nihilominus, Obicius, à ferro nitrum extrahi posse ait; immò nitrum extractum infundo destillatorij vasis ostendit. Sed videat, ne id quod nitrum appellat, sit pars caseosa, quæ adhuc ferro inerat. Vidi ego subsidentiã, quæ substantiam casei, aut saltem recoctæ præseferibat, color verò, secundum aliquas partes, erat candidus, secundum alias niger, combustionis

sh m. 152
-it. 119
-ib. 101
-2. 101

3. 119
-1

Quid sit
id quod
subsidet in
destillatio
ne ferri. ut

est illi
-am 119
-2. 101

bustionis index. Vnum tantum erat, in quo nitrum esse videbatur, nempe falsus sapor, adeò exquisitus, ut sal, aut salnitrum iure dicere possemus. Sed quæ nam subsidentie quantitas isthec erat? profectò valdè multa, adeò ut fidem habeam Obicio dicenti, pro qualibet libra feri extracti, tres vncias istius substantiæ (quam nitrum vocat) subsidere. Tunc quæro, præerat ne hoc nitrum in fero, ante quam destillaretur? quis dubitat. quomodo ergo imaginatione concipi potest, tres vncias salis nitri, in libra vna feri permixtas sero nō tribuere saporem valdè falsum, & gustui ingratum. Galenus sero ut gustui fiat gratū, parū salis immiscet, ut vim purgantem augeat, plus salis, itaq; dum purgantem vim auget, sal addit, ferūq; ingratum reddit: nūquā tamē arbitror, eò deuenisset,

Pro qualibet libra feri destillati vncie tres sedi-
menti.

Subsidentia feri nō est nitrum

3. Aliment facult. c.
15.

Sero ut gratum sit gustui salis parū miscetur, ut purget miscetur mu-
lum.

vt vncias tres falis, librę vni feri
 immiscuisset: redderet nāq; illud
 ingratiſſimū. Deinde accipe subſi-
 dentię iſtius, quam deſtillatione
 extraxiſti, vncias tres, & eas iterū
 librę vni feri admisce, remane-
 bit ne ſerum ita gratum, vt an-
 tea: imo verō omnino falſum, &
 guſtui iniucundum. Ergo falſus,
 nitroſus ſue ſapor iſtius ſubſiden-
 tię non aderat ſero, antequam de-
 ſtillaretur, ac ſubinde non poteſt
 ex ſubſidentię falſedine argumen-
 tum confici, quo probari poſſit
 nitrum eſſe id quod à ſero per
 vim ignis, hoc eſt, per ſpagyriam,
 ſeu per deſtillationem, fuit extra-
 ctum. Non quidem negare poſ-
 ſum ſaporis falſi vim ab aquea
 humiditate retundi, & hebetari,
 quod Galenus protulit, hoc ta-
 men cum moderatione accipien-
 dum eſt, nec proterea creden-
 dum tres vncias nitri ab vna hu-
 miditatis

Vade & ſe-
 ro, quod
 deſtillaſti,
 nitrum re-
 ſtitue qd
 extraxiſti,
 quid effi-
 cies: liquo-
 rem nem-
 pe falſiſſi-
 mum, non
 qualis an-
 tea erat, er-
 go falſedo
 deſtillatio-
 ne, potius
 aduſione
 fuit acqui-
 ſita nec le-
 ro ſua re-
 natura in-
 ſar.

Salſedinis
 ſapor ab
 humido
 obtundi-
 tur.

4. Simple.
 6.

miditatis aqueæ libra, omnino ex
tingui. Vnde nam igitur pullula
uit isthæc falsedo? hoc tam mani
festū est, quàm quod manifestissi
mum: testem tibi adduco vniuer
sam aquam maris, cuius falsedo
mixtione partium adustarum fit.
immò ipsa aqua falsa, dum æ
stu torretur, falsedinem suam au
get adeò vt, ex falsa, amara redda
tur. Præterea pituita, humor a
queus (aquæ enim correspondet,
vt bilis igni, melancolia terræ, san
guis aeri) à calore, (vt apud Ga
lenum inuenies) fit falsa. Itaq; nil
mirum est si caseosa pars, seu ca
seus, quem inter cibos aptos, vt
in pituitam conuertantur, recen
set Galenus, multas in se habet
partes pituitosas, quæ adustione
euadunt falsæ. Partes nitrosas di
xit Mesue, nitrum non dixit. Sed
inquies, quid interest inter nitrū,
& partes nitrosas? nimirum quod
nitrum

Vnde nam
euenit fal
sedo sedi
mento qd
in destilla
tione re
manfit.
4. Simp l.c.
20.
Mare cup
salsum.

3. Aph.
com. 12.
Pituita ad
ustione fit
falsa.

Caseus pi
tuitosus.

1. De nat.
hum.com.

26.

Differētia
inter ni
trū & par
tes nitro
sas.

3. Simpliæ.

12. 1102

Partes ni-
troſe ſunt
ſubtiles.

13. 1103

14. 1104

15. 1105

16. 1106

17. 1107

18. 1108

19. 1109

20. 1110

21. 1111

22. 1112

23. 1113

24. 1114

25. 1115

26. 1116

27. 1117

28. 1118

29. 1119

30. 1120

31. 1121

32. 1122

33. 1123

34. 1124

35. 1125

36. 1126

37. 1127

38. 1128

39. 1129

40. 1130

nitrum terreum en; graue, ponde-
roſum; ac proinde ſubſidet; par-
tes vero nitroſe, (ſi Galeno in hac
re fides habenda eſt) ſubtiles qui-
dem ſunt: inquit enim; agens de
repurgante medicamento; quod
emplaffico eſt contrarium; *ſu-
rit autem id ſicut effectum contrarium ita: &
corporis natura; neq; viſcoſum, neq;
mollacitatis expers; ſed nitroſum; &
ſubtile*. His verbis manifeſte oſten-
dit nitroſum eſſe ſubtile quare nō
dicitur nitroſum; quia nitrum ip-
ſum in ſe habet: quippe nitrum ali-
bi ſape terreum graue ſubſidēſq;
eſſe fatetur. Nēpe (vt à principio
diximus) nitroſe partes appellan-
tur, non quia nitri ſubſtantiā in ſe
habent; ſed quia detergente dun-
taxat qualitate nitri qualitatem
imitantur. Hanc nitroſam; hoc
eſt abſterſiuam qualitatem deſtil-
latione augeri norunt muliercu-
læ; quæ ad faciē abſtergendam;
fero

sero destillato vtuntur. Sed, quādo alia, quæ scribit Obicius tolerari queant, vñum tamen est intolerabile: videlicet quod dum metuit ne serum iutra corpus maneat, ibiq; corruptionem molietur, nitru ab eo se extrahere vellet dicit, cum tamen ex nitrositate serum habeat purgantem, detergentemq; potentiam, quarum vtraq; ad facilem e corpore deductionem confert. Præterea sal, & nitrum conseruant a putredine: qua propter dum a Thebis ad Athenas, pergere Obicius vult, ab Athenis ad Thebas deducitur, siquidem, vt citò serum e corpore educat, vtq; sit securus, ne corrumpatur, extrahit nitrum a quo serum habebat, vt citò educeretur, & corruptioni resisteret. Admitto serum depuratum minus corrumpi (quod omnium depuratorum est proprium) sed serum

Serum propter nitrositatem, purgandi detergentisq; potentiam habet.

Sal, & nitrum a putredine conseruant.

in depuratione nitrum relinque-
re non admittam, nitrum enim
non præerat, neq; nitrosam sub-
stantiam, sed caseosam in fundo
vasis reliquit.

*Quid est, quod ascendit in distillatione,
quid etiam quod subsidet.*

Cap. VIII.

IN distillatione tenuiores par-
tes ascendere crassiores subsi-
dere, nemo est qui dubitet. Hoc
Obicius non negat, nec negare
posset si vellet, verum dum serum
ad refrigerandum febricitantibus
exhibere vult, partes istas tenuio-
res exhibet, & sic putat serū opti-
mè ad refrigerandos febricitan-
tes posse confici. Cæterum iam
superius Galeni verbis confirma-
ui, nō posse substantiam frigidam
inueniri quæ tenuium sit partiū.

Separa

distillatio
ne partes
tenuiores
ac subinde
calidiores
a sero acci-
pimus.

10. Meth.
c. 9.

Separa igitur, quātum velis, sem-
 per partes tenuiores, & subinde
 calidiores, habebis, si id quod egre-
 ditur, non id quod remanet acci-
 pis. Hās tamen tenues à nitro de-
 puratas esse contendis, ac pro in-
 de serum destillatum purgandi
 vim ammisisse. Sed porrigere feri
 tui destillati heminas illas, quinq;
 aut plures, quas nō destillati por-
 rigeant veteres, dispeream, nisi
 aluum soluat, immò tantò, me-
 lius, quantò melius ventrem pe-
 netrat, & sua tenuitate abluit, de-
 tergit, repurgat. Sed si propius
 ad destillationem cupis accedere
 cōsule spagyricæ artis peritos, in-
 ter quos optimum occupat locū
 Andreas Libanius, qui de sero sic
 loquitur: *Sic ergo in tres partes dirē-
 ptum lac est: nempe aeream, cum qua
 est & ignea, qua separari potest destil-
 latione: postea aqueam, & tandem
 terream, quam caseum vocant, sicut a-*
 quam

Serum de-
 stillatum
 si sumatur
 in magna
 dosi etiam
 vētrem ab-
 luit, & alu-
 um moue-
 bit.

Comm.
 Alchem.
 part. 1. lib.
 3. c. 18.

Substantia
igneae; &
aërea est
quæ prior
in destilla-
tione exit.

Iosephus
Querceta-
nus quo-
modo pa-
rauit serū
ca. m. d. v.
lib. 2. c. 11.
-340m m. v.
1710

Com-
mentum
ad
lib. 1. m. 4.
1710.

quam serum. Iuxta huius autoris
sententiam, id quod prius in de-
stillatione egreditur, propriè se-
rum dici nequit, sed dicitur sub-
stantia aërea, atq; ignea, secundo
loco serum conspicitur, ultimo
tandem relinquitur pars terrea,
seu caseosa. Consule Iosephum
Quercetanū: hic enim in chymi-
cis valdè versatus, quid hac arte
feri possit, & spagyricis, & do-
gmaticis demonstravit, & in sua
pharmacopœa dogmaticorū re-
stituta, cum ad serum accedit, nō
illud destillat, sed seri accipit lib.
4. vel amplius, succi limonum
vncias quatuor, succi pomorum
redolentium recentium, vncias
sex, & omnia simul cum vno, atq;
altero oui albumine, igni paulif-
per ad mota clarificari iubet, atq;
ita elaboratū ad vncias sex in affe-
ctibus, in quib; refrigeratione, atq;
humectatione est opus, exhibet.

An serum in febris Conueniat.

Cap. VIII.

In

INcipiamus à febre hectica, in

hac certè lac dare conuenit,

potissimum serū, idèò ad hecticos

asininum lac alijs præfert Gale-

nus: nèpe quia plurimò abundat

sero, ac porindè aquositate sua

humectat magis. Afferuit qui-

dam nitrum inesse lacti hectici-

sq; vtile esse propterea nanq; asi-

ninum præ ceteris ad curationem

hecticæ febris laudari, quia scili-

cet plurimò abundat nitro. Sed

dupliciter est lapsus. In primis

quoniam principium, vt aiunt lo-

gici, petijt, & circularem cōfecit

argumentationem. Obijciebam

serum non esse nitrosum: nam

sic nitrosum quoq; esset lac, ex

quo serum assumptum est, admi-

10. Meth.
c. 11.

Circularis
argumen-
tatio.

Obijciebam
serum non
esse nitrosum:
nam sic nitrosum
quoq; esset lac,
ex quo serum
assumptum est,

fit serum ex lacte habere quod sit nitrosum; ac subinde lac nitrosum esse: & rursus e contrario lac ex sero nitrositatem habere, siquidem quo serosius lac est eo nitrosius. Hinc secunda pulsulauit difficultas: coactus nanq; fuit dicere lac asininum ideò magis quam alia conuenire, quia magis serosum, & subinde magis nitrosum est. Sic nitrum ad hectica febre laborantes commendauit. fatemur asininum præferri, quia serosius, sed ex serositate non nitrum, quod profectò sicco intemperamento laborantibus nocuum est, colligimus, sed humiditatem, qua exsiccatis succurrimus. Galenus; lac asininum inter omnia magis humidum esse, minoremq; acrimoniam habere dixit, si minorem habet acrimoniam, habet certe minorem nitrositatē, & tamen maiorem habet serositatem.

Cur lac asininum
hecticis
conueniat

tem. Conniuent præ siccitate me-
tus, quare lac tenuissimum, (tale
est asininum, præ multo fero quod
habet) dare conuenit. Sed de he-
ctica febre fatis: hoc enim quasi
per transennam aspiciamus. In re-
liquis febribus lac dari prohibet
Hippocrates: Etenim cum lac fe-
bricitantibus malum esse dicat, fe-
bricitantibus, intelligit, qui acuta
febre corripuntur: sed nunquid
de fero idem dicendum est? pro-
fecto Galenus hypochondria sus-
spensa habentibus, quibus lac in-
terdixit Hippocrates, serum sale,
& melle conditum exhibuit, qui in-
uati sunt, & sanati eorum alio subdu-
cta; is vero, qui acute febri-
citant, lac nocere ait, nihil interim de
fero adiungens. Attamen cum
in causone febre valde acuta Au-
tor quarti libri de victu acutorum
(quisquis ille sit nam Hippocra-
tes non est) lac asinae coctum, ad

on mune
i. d. d. d. d.
audian-
- l. m. d.
d. d. d. d.
- omib. d.
5. Aph. 54

Quibus fe-
bricitanti-
bus lac sit
malum.
interdixit
Hippocrates
Vbi supra.
ad munde
audian-

Tcx. 7.

In causo-
ne lac co-
ctum, & se-
rum.

purgandum exhibet, Galenus ferro idem præstat. Verum tamen hoc non obstat quominus in febribus acutis serum suspectū admodum sit: vipose quod lactis pars est, & multas adhuc secū habere debet lactis conditiones: quippè, & acescit facile, & in calido ventriculo nidorosum redditur, & facile corruptionem subit, & flatulentum est, vnde, iure optimo, medici, ne caput offēdat metuunt, ob has omnes facultates febricitantibus non conuenit. Cur ergo in causone à Galeno recipitur? nempe lac asininum coctum autor illius libri ad purgandum, suscepit, vt effugeret medicamenta purgantia quæ non nisi acria, calidaq; habebat, & ob eandem rationem Galenus serū elegit, non quidem, vt illud pluries exhiberet, sed semel, tanquā medicamentum euacuans, quando

Serum non
cet febrici
tantibus.

Serum la-
ctis habet
conditio-
nes. A.

si audire
serum
serum

Cur serum
cautione la-
borante ex-
hibuit Ga-
lenus.

et non
et non
et non
et non

tempus ægritudinis, & occasio;
 purgans medicamentum expo-
 situlabat. Carebat ea ætas lubri-
 cantibus pharmacis, & præter se-
 rû, pauca huiusmodi medicamen-
 ta habebat, propterea non est mi-
 rum si in caufone serum, tâquam
 purgans lubricando, commenda-
 uit. Obicius autê, qui in febribus
 serû vituperat, in eisdê etiam se-
 rum destillatum exhibet, videli-
 cet omnino antiquis oppositus:
 siquidem in febribus serum non
 nisi destillatum, hoc est, purgandi
 facultate adempta cõcedit, vete-
 res autem sero non destillato pur-
 gabant in febribus. Et quod
 deterius est, dum refrigerans au-
 xilium parare vult, illud destil-
 lat, destillatione quidê acrimo-
 niam cõcilians: quippe ex nimia
 ad ignem mora empyreuma ac-
 quirir, utpote quod substantiam
 habet facile combustibilem quæ.

Veteres
 lubricanti-
 bus phar-
 macis sero
 carcbant.

256014
 256014
 256014
 256014
 256014

Antiqui se-
 ronon de-
 stillato
 purgabant
 febribus
 etc.
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014
 256014

quandam caliditatem nitrosam merito sua passibilitatis; & substantia, unde tunc fit abstersiva, saltem illarum partium: sic ille, qui tamen non negat serum acrimoniam, seu nitrositatem, ex sua natura, habere, sed illam augeri existimat ob suam passibilitatem, hoc est, ob facilitatem transmutationis, dum in plumonibus commoratur a calore illius loci: augeri, inquam, non valde, sed quantum ulceri abstergendo conueniat. Itaq; nō ex eo quod Galenus, in febre ardente, semel, nimirum quando euacuatio per medicamentū purgans indicatur, sero id præstat, nos serum pluries, siue præsens sit euacuandi occasio, siue non sit, exhibebimus, neq; sero hæc nostra ætas utetur ad lubricandum in febribus: quando quidem alijs medicamentibus ab omni noxa immunibus abundamus: quippe

Tempus,
& occasio
exhibendi
serum.

Vniuersa-
lis metho-
dus ab an-
tiquis est
accipien-
da quibus
autem me-
dicamentis
curatio fie-
ri debeat
non ita.

Non v-
timur pe-
plio, & si-
milibus
quæ anti-
quis erant
familiara

Augustinus
ostendit
ab antiquis
non

Serum de-
stillatum
in febr-
bus non
dandum.

vniuersalem curandi methodum,
& indicationes purgandi ab Hip-
pocrate, & Galeno recipimus,
quibus autem medicamentis id fie-
ri debet, ab illis non recipimus:
quippe peplio, aut veratro, hel-
leboro ve, quibus illi uteban-
tur, nos non utimur. Sic ex Ga-
leni, & auctoris libri quarti acuto-
rum doctrina, addiscimus bilem
lubrificante medicamento educen-
dam esse in caufone, maxime cū
nec vomitu, nec clysteribus alius
respondet, id autem medicamē-
tis, quæ nec acrimoniam, nec ca-
liditatem habent, (qualia profe-
cto multa habemus, ut est manna,
infusio violarum, aut rosarū per-
ficarum, aut cassia) licebit face-
re. Ex his quæ dicta sunt colli-
get vnusquisq; Obicium, qui se-
xū in febribus damnat, serum in
febribus destillatū recipere, quod
tamen, multò minus in febribus

quàm in alijs morbis destillatum
recipi debet. Ioannes Collius
in consilio pro quodam laboran-
te tertiana, *serum caprinum*, inquit,
destillatum solum non præberem, quia
aliquid acrimonia in se continet, quæ
facile bile scit, at si succis cicorij, intibi-
sonchi, emulsione seminum peponum,
succosq; citri limonum, aurantij in ma-
xima copia in destillatione pari por-
tione adiungimus eius usus non impro-
bandus actu frigidus. Sic ille, qui
recte quidem destillatione acri-
moniam acquiri dixit, sed non
recte rebus alijs in destillatione
serum miscuit: si enim, tot corri-
gentibus, occurrendum erat acri-
monia, non ne melius erat non
destillare? sed hæc omnia corri-
gentia absq; destillatione infun-
dere, profectò si quis destillando
acrimoniam augeat eamq; rebus
in destillatione mixtis velit do-
mare perindè faciet, ac ille qui

In suo Co-
smit. Me-
dic.

maluit

*De sero exhibendo, in affectu
non febrili.*

Cap. X.

IN cancro, in elephantiasi, in
omni affectu calido, citra fe-
brem, sero, ad alterandum, lice-
bit uti: sero, in qua, a quo, quantum
possibile sit, extracta sit caliditas.
Sed vide quam contrarius sit. Obi-
cius vniuersæ medicorum scho-
le: ille per vim ignis destillando
serum ab omni caliditate spolia-
tum parari posse profiteretur, com-
munis vero consensus, iam ab o-
lim receptus, serum subdico, hoc
est, aeri nocturno frigido expo-
nit, (serum serenatum, vulgo ap-
pellari solet) ut per expressionem
partes subtiles, non omnino, sed
aliqua ex parte, ab eo extrahat,
frigiditatemq; imprimat, sic pa-
ran-

oibisio
oibisio

Seru aeri
nocturno
exponitur

randum censent, non solum Me-
suarum commentatores, sed quot-
quot, & in Italia, & extra Italiam
medicinam faciunt. Attamen

*

Obiectio
Obicij.

Obicius, ut suam de sero destillan-
do nouam doctrinam stabilire que-
at, id quod ex aduerso dicitur in-
fringere conatur. Iam saepe di-
ctum manet destillatione acrimo-
niam, caliditatemque acquiri; occur-
rit ille inquiring, si nihil destillari ne-
quit nisi diu incalescat, ebulliatque; igitur
decocta refrigerantia qualia sunt nym-
phaea, lactuca, eucimeris. & huiusmodi
alia incassum destillantur, quoniam istae
hac ebullitione calidae fiunt: huic ar-
gumentationi responderet, respon-
sione a se ipso inuenta, videlicet,

Responsio
ad Obie-
ctionem.

decoctis harum herbarum actum non
potentiam addi posse. Hanc respon-
sionem facillime Regorio sic re-
darguit, si huiusmodi decoctis, actus
non potentia additur, idem de sero di-
cere licebit. Ad responsionem ab

eo datū accipere volumus, sinat
 ut respondeamus, sed quomodo?
 videlicet non admittentes exem-
 plum sumptū ab herbis, à quibus
 extrahitur stillaritia aqua, ad lac, a
 quo extrahitur serū, aut potius ad
 serum, à quo extrahitur tenuis se-
 ri substantia. Herba namq; frigi-
 da secundum se totam, si in aqua
 coquatur, aut si absq; aqua destil-
 letur frigidas partes, quas omni-
 no habet, nobis præbet, serū à la-
 cte separatum igneas habet par-
 tes, quæ effectū se produnt, & pro-
 pter quas Auicenna, & Mesue, &
 pleriq; alij eius temperamentum
 calidum esse dixerunt, habet etiā
 substantiam, velut lac, facile cō-
 bustibilem: *neq; enim omnia, (ut*
cum Libauio loquar) similem lacti
naturam habent, nec ead. m. patiuntur.
 Sed pergamus ulterius: poterit
 aliquis pro Obicio dicere, partes
 istas empyreuticas etiam in aquis
 stilla-

de mase
 luno
 mase
 mase
 mase
 mase

Libau. vbi
 supra.

de mase
 de mase

stillatitijs, & maxime in aqua pul-
 li, quam stillatum pulli vocamus,
 reperiri, & tamen facile corrigi:
 nam hæc omnia aeris exponimus
 in vase non obturato, ut possit tra-
 ctu temporis, quicquid nidoro-
 sū est, evanescere. Sic ergo, & fe-
 ro stillato cōtingere potest, quod
 aeris expositum, quicquid igneum
 est, finet abire. At ego tibi hoc
 concedam, si concedatur inuicē
 mihi serum omnino ab omni acrimo-
 nia liberum, ab omni alia fa-
 cultate, præter aqueam, alienum,
 nihil esse aliud quam aquam, nec
 felicius nos eo uti posse quam si
 aqua uteremur. Tu tamen dices
 serum remanere absq; acrimo-
 nia, & sic verum serum esse: quip-
 pe serum sine mordacitate purga-
 re, & abstergere dixerunt, tum
 Galenus, tum Dioscorides, tum
 Mesue. Verum tamen moneo
 ne acrimoniam cum mordacitate

Serum ab
 sq; omni
 acrimonia
 nihil aliud
 est quam
 aqua.

ro. simpl.
 c. prop.

ro. simpl.
 c. prop.

confundās: mordacitas, vt superius, ex Galeno, diximus, pertinet ad sensum tactus, acrimonia ad gustum: mordacitatem, serum nūquā habuit, acrimoniam habuit, quā euanescere posse quasi precario admitto. Sed, vt hæc feri destillatio in exiliū relegetur, cōsidero in fero destillato acquisitæ caliditatis adesse suspicionem, in non destillato relictæ alicuius caseosæ partis metum. Cum igitur serum ad refrigerandum exhibemus, vnde nam maius prouenire potest damnum? ex caliditate ne, quæ refrigerationi aduersatur? an ex caseositate, quæ frigiditati confert? profecto pauca illa caseositas tantum abest, vt nocere possit, quin potius iuuat. Purificetur igitur serum repetita pluries colatura, quod fiet per instrumentum, quod manicā Hippocratis seplarij vocant, aut etiam filtratur,

Argumentum.

Pauca caseositas non nocet fero quod ad refrigerandum datur.

aeris subdicio exponatur, sic purum habebis, nō per multam ad ignē moram, sed per eam purificandi rationem, quæ adeo tuta est, ut tametsi imperfecta aliquantulum rigurosis censoribus videatur, nihilominus, non habet quicquam, quo nocere possit. Præcipue cū ferum, in affectu non febrili, tum ad alterandum, tum præcipue ad deobstruendū dāmus, quod proinde, præexistente totius corporis purgatione, dare solemus: quippe deobstruentia, non nisi corpore prius euacuato, conueniunt, alioquin humorem ad partes obstruētas deferent, unde obstructio augebitur, quod Galenus non semel animaduertit. Cur igitur corpori iam bis medicamento purgante, & sanguinis missione euacuato, ferū abstergens non dabimus? tu tamen qui putas nitrositatem destillatione auferri, & destilla-

De ob-

struentia
postulant
corpus
purgatum.

Lib. 11.

Meth. c. 10

& 8. lib. 21

ciuid. c. 4.

Serum cor-

poris pur-

gato exhi-

betur.

tum dari contendis, absterfionem
omnino aufers. Iterum repeto
aquam lactis, si ab ea abstergendi
munus auferatur, non lactis aquā,
sed aquam simpliciter esse, nec
serum destillatum, serum dici pos-
se, quare ad eos affectus, ad quos
serum requiritur, frustra assumi-
tur. Memento tamen me paruum
in igne moram sero concessisse,
qua despumatio fit, & recocta
colligitur: sic etiam ex melle per
despumationem acrimoniam se-
parat Galenus.

3. Ali-
ment fa-
cult. c. 39.

*Destillatio an antiquis fuerit
cognita.*

Cap. XI.

DV M. cuidam obijceretur
neq; Hippocratem, neq;
Galenum serum destillasse, dupli-
citer respondisse fertur. primo, ve-
teres nō nisi ad purgandū ventrē
fero vsos fuisse, (sed huius enun-
ciati falsitas, iam supra ostēsa est)
deindè, addidisse, non fuisse no-
tam Hippocrati, & Galeno destil-
landi artem, si enim eam nouis-
sent, serum sine dubio destillas-
sent. Profectò quamuis ad Her-
metem, & alios antiquissimos re-
ferant aliqui artem spagyricam,
quā iccirco Hippocrates, & Ga-
lenus non tam ignorasse, quam
contempsisse videri possunt, non
hæreo in hoc scopulo, sed ad ali-

Destillan-
di artē ve-
teres non
ignora-
runt.

os, qui post Galenum vixerunt accedo, quorum tamen in medicina autoritas est maxima. Ducat ergo mihi istorum agmen Princeps Auicenna, qui de alchymia libros scripsit, nec solum metallica, sed vegetabilia etiam destillare nouit, nunquid serum destillauit? minime immo despumatum, & colatum esse vult, vt constet apud eum. Iubet rursus, vt lac coletur ab aquositate sua, & accipiatur aquositas eius. Sed ante Auicennam, debueram Rhasin nominare, qui ante Auicennam floruit, hic aquis, & alijs extractis chymica arte factis utebatur, non tamen vnquam aquam lactis ad ignem in elambico exposuit. Nec prisci Arabum sectatores, vt Vallescus de Taranta, Gordonius, & alij huius classis, de fero destillando vnquam egerunt, nec minoris momenti est Mesue, quem simus

Auicenna
destillan-
di artem
nouit.

Fen. 14. lib.
3. tr. 4. c. 13

Eodē lib.
fen. 15. tr.
1. c. 6.

Rhasis de-
stillatis a-
quis vsus
fero destil-
lato non
est vsus.

Vallescus
de Taranta
Gordonius & alij
serum
non destil-
larunt.

Mesue se-
rum nō de-
stillauit.

destillandi autem agnouisse, & a-
men ferum nunquam destillauit.
Sed hos omitto, & ad Galenum
reuertor, quem, dicebat iste, se-
rum destillaturum, si destillare no-
uisset. Ego vero si Galenus suis
principijs inhæreret, a destillatio-
ne prorsus alienum futurum carbi-
ti or. Ad hoc ita credendum, in
hunc modū persuadeor, vel Ga-
lenus assumeret serum ad purgan-
dum, vel ad alterandū; ad purgan-
dum iam concedis non opus esse
destillatum præbere. Si ad alte-
randum, vel humectatione, vel
frigiditate alterare vellet, si hume-
ctatione, nō erat conueniens: sub-
stantiā destillatione subtilē red-
dere, quæ cito transiret, quippe
ad humectandum tempus ex igi-
tur. Destillaret ergo ad refrige-
randum, edoctus à natura, quæ
per ascensum vaporū, (qui quæ-
dam veluti destillatio est) aquar

in aere cogit frigidissimas. Sed ne
 quæso pluuiarum exemplo vti-
 ris: quippe aquam pluuiam in
 media aeris regione per antipa-
 risthesin ex vaporibus fit conden-
 satis, magis medicè loquamur,
 ita tamen, vt à philosophia non
 discedamus. Nō nē mēbra nostrā
 ita fabricauit natura, vt officinam
 chymicā representent? ita sane.
 calor nāq; innatus destillationes,
 cohobationes, & omnē separandi
 artem molitur. Vis ne etiam, vt
 Microcosmus, Macrocosmo, id-
 est, mundus iste paruus, mundo
 magno comparetur? esto, & de-
 stillationes quæ fluunt à capite ex
 vaporibus illuc ascendentibus,
 comparemus pluuiæ, compare-
 mus etiam elambico: vtrumq; cū
 bonis autoribus faciemus. Quid
 indè? non ne destiliatur multoties
 à capite materia falsa? maxime,
 & destillatio falsa a medicis dici-

ist. totus
 aut

Membra
 nostri cor-
 poris offi-
 cinam chy-
 micam re-
 præsentant.
 destillatio
 falsa a ca-
 pite.

destillatio
 falsa a ca-
 pite.

tur. Iam ergo hinc edocti, eua-
dere possumus falsedinem non
extrahe de stillatione. Aliud
tibi exemplum proferam. **Sudor** fit etiam ex vapo-
ribus concretis, ut
non sudor, ut plurimū
nitrosū habet

**Sudor sal-
sus.**

**Aqua ma-
ris simpli-
ce destilla-
tione non
fit dulcis.**

saporem. Tandem aquam maris non
utiq; simplice destil-
latione dulcem
efficies.

*Quid iuxta recentium spagyricorum
doctrinam, de seri destillatio.
ne sit sentiendum.*

Cap. XII.

SI fortassis de Paracelsicorum
grege, hic insurgat aliquis, &
sibi fieri satis expostulet, nec hoc
quidem omittendum, sed cum ijs,
secundum eorum dogmata, dis-
putandum. Vniuersa Paracelsi
schola, ad quam ferè omnes no-
stri temporis spagyrici reducun-
tur, in omni re, siue illa sit metal-
lica, seu vegetabilis, tres substan-
tias reperiri autumat: eæ sunt sul-
phur, sal, mercurius, quæ nulli-
bi manifestiores exhibentur, quàm
in lacte, in quo butyrum sulphuri
correspondet, caseus sali, mercu-
rio serum. Ars si has semel sepa-
rauit, non, amplius potest coniun-

iuxta Pa-
racelsi do-
ctrinā: om-
nia sulphu-
re, sale, &
mercurio
constant.

In lacte
tres substa-
tiæ Para-
celsi.

Cur mercu-
rium spa-
gyrici ap-
pellent hu-
more ma-
queum.

gere, quælibet tamen pars sepa-
rata, adhuc mixta est: nulla autē
magis quam mercurius, cui for-
san ideò spagyrici nomē, ab astro-
logis mutuatum dederunt: quem-
admodum enim in planetis mer-
curius, eius cui se coniungit nā-
turam suscipit, ita, & in naturali-
bus. Si autem Vulcani, intestina
dissidia in coelo mouētis, ope, per-
fectiorem separationem, deside-
ras, aduertas te ex sulphure ferē
nihil recepturum, euanescit enim
eius vis, recipies tamen aliquid si
diligente industria, refrigeratorijs
instrumentis vtaris, quibus liquo-
rem quendam tenuem facile in-
flammabilem habebis. Verum
hoc in prima, & debilissima ignis
actione. At potiusquam calor ad
aliam substantiam, quæ est sal, ac-
cedit, sal (quoniam dissolutum
est) facile sublime petit, quod si
operculum clausum inuenerit, subli-

Quid ex
sulphure
lactū de
stillatione
accipitur.

Glutinosum
consistens

In hoc
processu
de parte
destillat.

subli-

sublimatum manebit. Si vero in operculo sit rostrum, tenuis substantia egredietur, non tamen facile destituta: quippe sal, ex fixo, factus fuit volatilis. (neq; nouum est, & ex volatili fieri fixum, & ex fixo volatile.) Habebis igitur extrema destillatione liquorem tenuem quidem, & perspicuum, sed volatili sale grauidum, ineptum circò ad refrigerandum, magis tamen proficuum ad hydro-pes, & alios frigidos affectus, nocuum vero non solum calidis intemperaturis, sed etiam ficcis: quippe, & calidus, & exsiccans est. Sed quoniam qui Paracelsum habet præceptorem, & ab eo semper purum ab impuro separandum esse audiuit, desiderabit viam aliquam, qua serum ad maiorem puritatē, ultra eam, quam ex coagulatione acquisitum perducatur. Et sic separat per transcolationes plures, et

Perferat
sublimat
talem
fit volat
le.

Substantia
salis
tu vltra
ad hydro-
pes vult
non id
fecit, cal-
dos, & li-
co.

*

per plures filtrationes. Non adhuc satisfacimus cuidā, qui nihil isthac arte separari posse contendit, atq; omni artifice artificiosior in colatorio filtro nihil separatum remanere sibi persuasum habet, vnoq; verbo omnia transcolandi instrumenta explosum iri volebat. quis ferat has nœnias? Verū conueniamus, & destilletur ferum, non tamen per ignem, nō per radios solares, non per aliquā in fimo, aut in hypocauſto morā, sed per elambicandi rationem, ex etymologia vocabuli sumptam: ex eo enim quod lingua lambere solemus, operculum destillatorij vasis elambicū appellamus. Sed, quoniam ars imitatur naturam, linguas conficit ad elambendum aptas, per has etiam destillare solent artifices, & ea quæ ignem nō patiuntur, hoc instrumento purificant. Itaq; destillatio isthæc per
laci-

destillatio
per lacini-
as & per
linguam
bubulam.

lacinias, seu per linguam bubulā
 (sic enim appellant chymici lin-
 guiformem pannum, quem ad
 hunc vsum parant) non mutat ef-
 sentiam rei, sed ea quę iam essen-
 tialiter diuisa erant, confusa ta-
 men adhuc, separat, idq; (vt
 Libanius ait) liquoris beneficio, com. alch.
par 2. lib.
3. de distia
c. 14.
 qui aut essentialis est, aut feruilis,
 feruile appellabo, quando res ma-
 ceratur in aqua, vt per linguam,
 istam bubulam purificetur, sic
 auri puluerem, sic hydrargirum
 purificant; essentialem dicam
 eam, quę suapte natura in re illa
 quam depuramus, inest, vt est a-
 quositas in sero. Modum stillandi
 per lacinias, seu per linguam bu-
 bulam seplasiarij omnes norunt:
 qui perfectius nosse cupit Libani-
 um adeat, & alios spagyrię pro-
 fessores. Nobis satis sit modum
 attulisse depurandi serum, depu-
 randi inquā, nō separandi: aliud
 enim

enim est substantiam ipsam, quæ
 præerat relinquere puriorem, ali-
 ud separatione partium substan-
 tiæ, eam in aliam substantiam trans-
 mutare: mutatur namque forma, &
 quæ prius erat, destruitur. Itaque, si-
 cut lac potest a pilis, aut alijs sum-
 puritatibus purgari, & manet ta-
 men lac, quod si separaretur in tres
 illas substantias sæpius repetitas
 iam non amplius lac erit, eodem
 modo serum depurgatur, & serū
 adhuc est, separatione autem par-
 tium iam non amplius est serum,
 sed aliud quidpiam, quod no-
 uator Obicius non videtur agno-
 uisse.

F I N I S.